

HOLMI

XX. évfolyam 3. szám

2008. március

Szerkeszti: Réz Pál (főszerkesztő),
Radnóti Sándor (bírálat), Várady Szabolcs (vers), Závada Pál (széppróza),
Fodor Géza, Szalai Júlia, Voszka Éva

Szerkesztőbizottság: Bodor Ádám, Dávidházi Péter,
Göncz Árpád, Kocsis Zoltán, Lator László,
Ludassy Mária, Nádasdy Ádám, Rakovszky Zsuzsa.
Tördelőszerkesztő: Környei Anikó. A szöveget gondozta: Zsarnay Erzsébet

TARTALOM

- Rába György*: Az én városom • 295
Az olvasás útvesztője • 295
Imre Flóra: Platonizmus (VI–VII) • 296
Csengery Kristóf: A falon kívül • 297
A kivétel tréfája • 297
Alborada del gracioso • 298
Kiss Judit Ágnes: Lehetni isten anyja • 299
Ars cafetopoetica • 299
Szép Ernő: Natália (III) (*Közzéteszi Vida Lajos*) • 300
Szvoeren Edina: Ácska, ocska • 313
Turbuly Lilla: Titokgazda • 316
Garzon • 317
Szentkuthy Miklós: Pendragon és XIII. Apolló (*Részlet*) • 317
Miljenko Jergović: Ott, ahol más emberek élnek
(*Csordás Gábor fordítása*) • 331
Péter László: Az ellenállás, lázadás és forradalom
szavak használata (*N. Kiss Zsuzsa
fordítása*) • 342
Győri László: A tűzoltólaktanya • 348
Maskara • 349
Ijjas Tamás: Saját romok • 349
Pósfai György: Tull úr kalandjaiból • 352
Oláh Gábor: Tíz percnél kevesebb • 357
Luigi Pirandello: Illusztrátorok, színészek és műfordítók
(*Lukácsi Margit fordítása*) • 361

- Kőríz Imre:* Sors exitura • 372
Egy költőtálalkozó szórólapjának
hátoldalára • 373
- Darányi Sándor:* (Már más izgatja...) • 374
(Ma játszunk azt, hogy én nem én
vagyok...) • 374
Valahová, valakinek • 375
- Jenei László:* Love me I love You • 375

FIGYELŐ

- Schein Gábor:* Könyvekből szeretné kipiszkálni
(Németh Gábor: A tejszínről) • 382
- Bazsányi Sándor:* A saját és az idegen (Lackfi János:
Halottnéző; Petőcz András: Idegenek.
Harminc perccel a háború előtt) • 386
- Hudáky Rita:* Példázatok a barlangból (Háy János:
A gyerek) • 389
- Dunajcsik Mátyás:* Ószból a télbe (Balassa Péter:
Mindnyájan benne vagyunk –
Nádas Péter művei) • 394
- László Ferenc:* Szerepzavart (Borgos Anna: Portrék
a Másikról. Alkotónők és alkotótársak
a múlt századelőn) • 405
- Mátyus Norbert:* Mai és magyar: Pirandello (Luigi
Pirandello: Az álom valósága.
Ötven novella) • 407
- Pintér Tibor:* A hangok és a formák (Eduard
Hanslick: A zenei szép) • 410
- Heller Ágnes:* S mi van akkor, hogyha c?
(Richard Rorty: Filozófiai
és társadalmi remény) • 415
- Barta Zsolt:* Itt járt Dzsingisz (Dzsingisz kán
és öröksége. A tatárjárás) • 420

Megjelenik havonta. Felelős kiadó: Réz Pál. Vörösmarty Társaság
Levélcím: HOLMI c/o Réz Pál, 1137 Budapest, Jászai Mari tér 4/A
Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág
Előfizethető közvetlenül a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján,
Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál
(Bp. VIII., Orczy tér 1. Tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp. 1900)
További információ: 06 80/444-444; hirlapelofizetes@posta.hu
Előfizethető még postai utalványon Závada Pál címén (1092 Budapest, Ráday u. 11–13.)
Előfizetési díj fél évre 2500, egy évre 5000 forint, külföldön 50, illetve 100 euró
Tördelte: Kardos Gábor. Nyomtatta az ADUPRINT Kft. Vezető: Tóth Béláné

A HOLMI honlapja: www.holmi.org

ISSN 0865-2864

Rába György

AZ ÉN VÁROSOM

Nem a kentaur eklektika
de lakóinak virtusa
ahogyan teremteni kedve
az órák fölé kerekedne
nem a hetyke szecesszió
amivel hivalkodni jó
hanem a kezét fogva kézen
bolygó párok sétája téren
s nem a Bauhaus vonz mértani
formája rendet vallani
parkja inkább fáin a fészek
otthonközelen a tenyészet
és nem is a kikövezett
rakpart hol autót vezet
hanem messze hangzó hajókürt
emberi vágy mit a folyó küld

AZ OLVASÁS ÚTVESZTŐJE

Hőség helyett *hűséget* olvasol
fura közlés kerekedik belőle
a lakókat letaglózta a *hűség*
ím cikk vers értelmének új jövője
sértés helyébe lopózik a *sértés*
abból lehet aztán a kalamajka
mert hogyan ízlik a *sértésszelet*
fogunk törni így egyetlen falatja
egy sorban meg mintha az állna *belga*
holott az ott helyesen *balga* tévhit
lesben álló felebarátaid
ezt még idegengyűlöletre vélik
fontold meg nehéz étel a betű
gyomrodát megfekheti lásd a példát
a könyvtárnyit mit összeolvasol

vigyázz olvasmányodat hogyan éld át
A magasságos még azt hiheti
magadat iktatnád az ő helyébe
vagy merő véletlen a lét az élet
és a szabadságnak nincs soha vége

Imre Flóra

PLATONIZMUS

VI

a felületek szenvedélye
kő és virág emberi test
ráég a lélek felszínére
új s új tűzzománc réteget

képezve mégiscsak alatta
örökké ugyanaz a mag
a szépség örökös alakja
ugyanaz a lény hívogat

a csillagáról hoz a lélek
valami saját lényezet
és várva amíg visszatérhet
azt keresi testek felett

testekben azért vonzza úgy
az édes hamvas sima hús

VII

az édes hamvas sima hús
és éppen az az örök egy
az a paradigmaticus
majdnemhogyan leírható test

a szenvedély ha tárgya nincs is
mint lápi fény fel-felviláglik
kivetítve pericarditis
gyanánt lappangó lángocskáit

vissza-visszahullt önmagába
a mondat hogyha amit szemlélt
csak belső látomása tárgya
s az a parázs csak akkor eszmélt

ha a lényeg egy újabb képe
föl-föllobbant a vers terébe

Csengery Kristóf

A FALON KÍVÜL

Várni a bebocsáttatásra: nem
jobb-e, mint odabent a boldogokkal
az üdvösség megszikkadt, íztelen
éveit rágni, oxigénszegény
térben? Aki a falon kívül él,
megtanulja, hogy sűrű a törekvés:
ahol irány, ott fajsúly. Akarat,
küzdés, kudarc egyetlen szigorú
présben tapad egymásra – hézagot
a kívülállás életüzeme
ünnepnapon sem ismer. Persze bent, az
más. Az a lézengő elízium,
a nincs miért vakációja. Vággyal
gondolunk rá, és enyhe megvetéssel.

A KIVÉTEL TRÉFÁJA

Nem úgy, nem akkor és nem ott, ahol
hinnéd vagy várnád. Nem azok a hangok
kísérik majd, amelyeket magadban
előre hallasz, és másféle árnyék
szegődik mellé, és másféle fény
hasít belé. Az okok, amelyek

előkészítik, mások lesznek, és
más következmény sarjadzik belőle.
Gondolj bármit, remélj vagy félj: nem az
érik az idő gondolattalan
méhének mélyén. És ha egyszer mégis
az lesz, amit vársz – az csak a kivétel
szelíd tréfája. Hogy még azt se hidd,
hogy soha nincs úgy, ahogyan hiszed.

ALBORADA DEL GRACIOSO

Habár már sok napot megértem,
köszöntöm ezt az újat itt.
Tudom, hogy élni nem nagy érdem,

de bízva és remélve kérdem:
mit hoz, mit visz, mire tanít
a fény? S mert sok napot megértem,

nem reszket már a kisegér benn;
a lélek mélyén bátorít
a tény, hogy élni nem nagy érdem.

Súlyt, távot számosat lemértem,
de sugarad, a hajnalit
– habár sok szép napot megértem –

még mindig szomjazom. Ezért nem
adom fel (bár lehűt, amit
tudok jól: élni nem nagy érdem).

Az összefüggést még nem értem,
pedig ragyog rám, elvakít.
Habár már sok napot megértem,
tudom, hogy élni nem nagy érdem.

Kiss Judit Ágnes

LEHETNI ISTEN ANYJA

Törékeny bennem az isten,
A síró kisgyerek,
Elalszik szemeimben,
Vagy ébren térfereg,

A csontjaim közt járkál,
Magányos, elveszett,
Vesémre roskad árván
Tán a szívem helyett.

Minek belém az isten,
Törékeny kisgyerek?
Még nem kell, hogy segítsen,
S anyja már nem leszek.

Nem ringatom magamban,
És nem bocsátja meg,
Hogy ellököm, ha baj van,
S ő akkor is szeret.

ARS CAFETOPOETICA

Amit megírok, mint a presszókávét,
fekete, keserű, erős legyen,
ha nem bírja a gyomrod, némi tejjel
fogyaszthatod, de cukorral sosem.
Ne hazudj hozzá semmi édességet,
magában idd, frissen, ahogy lefőtt,
az aromája járjon át egészen,
gyengítsen el, vagy árasszon erőt.

Idd mindig forrón, égesse a nyelved,
illata töltse be az orrodát,
ha gyermeket vársz, émelgyhetsz tőle,
és megsárgulhat tőle a fogad.

Tartson ébren már egy korty is belőle,
mérgezzen meg, ha túladaogolod,
gyors szívveréssel, verejtékezéssel
bűnhődni érte nem is nagy dolog.

De végül szokj rá minden reggel egyre,
ha nincs melletted, fájjon a fejed,
és függj tőle, és szenvedj, hogyha nincsen,
legyen drogod, titkos szerelmesed.
Szívd magadba az illatát egy percre,
tartsd nyelveden, mielőtt lenyeled,
hunyd le a szemed, dőlj hátra, és élvezd,
hogy őt vagy engem, az már egyre megy.

Szép Ernő

NATÁLIA (III)

Közzéteszi Vida Lajos

Szeretnék egypár költőt a nagy asztaltól bemutatni.

Legyen az első bizonyos Árpád; ma sem értem, hogy kívánhatott az költő lenni. Hatalmas nagy erős fiú volt, a rúdugrók ilyenek, meg a gerelyvetők. Tökéletesen tehetőségtelen volt, a verseit az Ország-Világhoz hordta, ott jelentek meg a leggyöngébb versek. Azt mondták róla a nagy asztalnál, csak azért jelennek meg a versei, mert félnék azokat visszaadni ilyen erős fickónak. Évek óta verselt már Árpád, huszonnégy esztendő. Jogász. Nagy rokonszenvet mutatott irányomban. Egypár nappal azután, hogy megismerkedtünk, megkérdezte, tudok-é véletlenül franciául. Felajánlotta, hogy francialeckéket ad nekem barátságból, akár holnap elkezdhetjük. Jó, másnap délután kettőkor elmentem hozzá, a Városház utcában laktak, nyomdája volt az apjának. Árpád külön szobájába ültünk be; rengeteg könyve volt, adott is kölcsön olvasnivalót. Írógép állott az asztalán, ő gépen írta a verseit (ezt azután Babitsnál és Kosztolányinál láttam; eléggé csodálkoztam rajtuk). Vagy negyven kiadatlan verse volt készen Árpádnak, mind felolvasta, azaz elszavalta őket. Mi volt azokban a versekben, nem tudnám megmondani. Annyira emlékszem, hogy se szerelem, se semmi öröm, semmi bánat nem volt bennük; verssorok meg rímek voltak csak azok. Nagyszámú fiatal költő tartozik ebbe a típusba, szeretik a verseiket elmondani, a leghosszabbakat is tudják fejből, megtanulták, mint a leckét. Ilyen figurát, mint Árpád, ilyen nem láttam többet az életben, és nem is olvastam hasonló valaki felől. Rettenetesen jó fiú volt ez az izomóriás. Pénzt is akart adni, mégpedig rendszeresen ad majd, azt mondta. Nem fogadtam el. A versek után elővette az Adrienne Lecouvreur című darabot; azt a híres darabot Scribe és Legouvé írták a XVIII. század tragikus sorsú színésznőjéről. Ebből tanulunk majd;